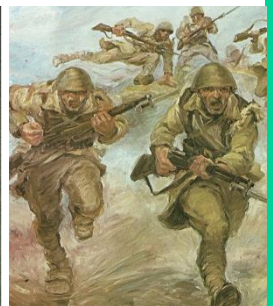
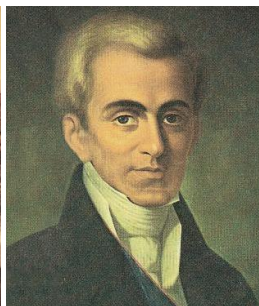
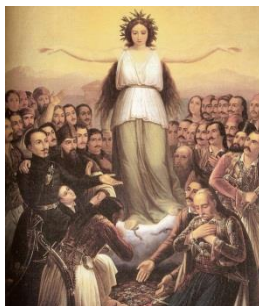
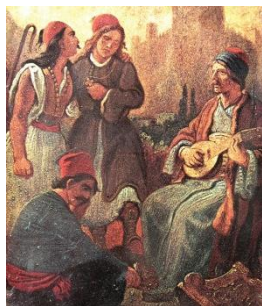

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ
ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Ι.Τ.Υ.Ε. «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»**

**Ιωάννης Κολιόπουλος
Ιάκωβος Μιχαηλίδης
Αθανάσιος Καλλιανιώτης
Χαράλαμπος Μηνάογλου**

BIBΛIO ΜΑΘΗΤΗ

**Ιστορία του νεότερου
και σύγχρονου κόσμου**

Στ' Δημοτικού

6ος τόμος

Ιστορία ΣΤ΄ Δημοτικού

**Ιστορία του νεότερου
και σύγχρονου κόσμου**

Βιβλίο μαθητή

Τόμος 6ος

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Ιωάννης Κολιόπουλος

Ομότιμος Καθηγητής

Ιάκωβος Μιχαηλίδης

Επίκουρος Καθηγητής, ΑΠΘ

Αθανάσιος Καλλιανιώτης

**Σχ. Σύμβουλος Δρ Νεότερης
Ιστορίας**

Χαράλαμπος Μηνάογλου

Εκπ/κός, Δ.Ε. Δρ Νεότερης Ιστορίας

ΚΡΙΤΕΣ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Ελένη Αγγελομάτη-Τσουγκαράκη

Καθηγήτρια, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Ιωάννης Κάππος

Σχολικός Σύμβουλος

Αντώνης Σμυρναίος

Σχολικός Σύμβουλος

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Βασίλης Δημητριάδης, Φιλολόγος

**ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ
ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔ. ΙΝΣΤΙΤ.**

Γεώργιος Σκαλιάπας,

Σύμβουλος Παιδαγ/κού Ινστιτούτου

Ιωάννης Παπαρηγορίου*

Π. Σύμβουλος Παιδ/κού Ινστιτούτου

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

University Studio Press

**Εκδόσεις Επιστημονικών Βιβλίων
& Περιοδικών**

***συμμετείχε στο πρώτο μέρος του
διδακτικού πακέτου**

**ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ**
Ομάδα εργασίας για το Ινστιτούτου
Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**Προσαρμογή: Ελένη Ανδρέου,
Ψυχολόγος**
**Επιμέλεια: Μαρία Ατζάμπου,
Εκπαιδευτικός**

Επιστημονικός υπεύθυνος:
**Βασίλης Κουρμπέτης, Σύμβουλος Α΄
του Υ.ΠΟ.ΠΑΙ.Θ**

Υπεύθυνη του έργου:
**Μαρία Γελαστοπούλου,
Μ.Εδ. Ειδικής Αγωγής**

**Τεχνική υποστήριξη: Κωνσταντίνος
Γκυρτής, Δρ. Πληροφορικής**

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ
ΜΑΘΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
& ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»**

**Ιωάννης Κολιόπουλος
Ιάκωβος Μιχαηλίδης
Αθανάσιος Καλλιανιώτης
Χαράλαμπος Μηνάογλου**

Ιστορία ΣΤ΄ Δημοτικού

**Ιστορία του νεότερου
και σύγχρονου κόσμου**

Τόμος 6^{ος}

Κεφάλαιο 10

Η μεταπολεμική ανασυγκρότηση της Ελλάδας (1950-1974)

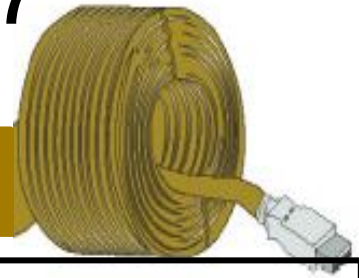
Μετά το τέλος του Εμφυλίου Πολέμου η Ελλάδα είχε να αντιμετωπίσει πολλά προβλήματα. Ωστόσο, σταδιακά άρχισε και πάλι να προοδεύει.

▲ Τα τραμ κυκλοφορούν σε κεντρικό δρόμο της Αθήνας

1949 21 Απριλίου 1967

Ανασυγκρότηση

1949: Τελειώνει ο Εμφύλιος Πόλεμος

21 Απριλίου 1967: Επιβάλλεται δικτατορία

Το τέλος του Εμφυλίου Πολέμου έφερε την Ελλάδα αντιμέτωπη με σοβαρά πολιτικά και κοινωνικά προβλήματα, που επιβράδυναν την ανασυγκρότησή της. Η χώρα είχε ερειπωθεί, χιλιάδες άνθρωποι είχαν χάσει τη ζωή τους ενώ τα πάθη, που είχε δημιουργήσει ο Εμφύλιος, δεν είχαν ακόμα ξεπεραστεί. Ταυτόχρονα, οι κακές σχέσεις της χώρας με τους βόρειους γείτονές της, την Αλβανία, τη Γιουγκοσλαβία και τη Βουλγαρία, μεγάλωναν την αβεβαι-

ότητα για τη Μακεδονία και τη Θράκη.

Για να προστατεύσει την εδαφική της ακεραιότητα και να προσεγγίσει τη Δύση, η Ελλάδα εντάχθηκε στο Βορειοατλαντικό Σύμφωνο (NATO), οργάνωση που ιδρύθηκε με πρωτοβουλία των Αμερικανών ως αντιστάθμισμα στην παρουσία της Σοβιετικής Ένωσης στην Ευρώπη. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1950, οι σχέσεις της χώρας με τη Γιουγκοσλαβία και τη Βουλγαρία βελτιώθηκαν προοδευτικά ενώ αντίθετα επιδεινώθηκαν οι σχέσεις με την Τουρκία, κυρίως εξαιτίας του ζητήματος της Κύπρου. Αποτέλεσμα των τριβών ήταν οι διώξεις των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης τον Σεπτέμβριο του 1955, γνωστότερες ως Σεπτεμβριανά.

Στις εκλογές του 1956, στις οποί-

ες ψήφισαν για πρώτη φορά και οι γυναίκες, εκλέχθηκε πρωθυπουργός ο Κωνσταντίνος Καραμανλής. Ο Σερραίος πολιτικός στα οχτώ χρόνια της πρωθυπουργίας του επιδίωξε να πετύχει συμβιβασμό στο κυπριακό και ν' αποκαταστήσει τις σχέσεις της χώρας με τη Βρετανία και τις ΗΠΑ. Προσανατόλισε επίσης με συνέπεια την Ελλάδα προς την Ευρώπη. Το 1963 πήρε την εξουσία ο Γεώργιος Παπανδρέου, που είχε διατελέσει πρωθυπουργός και το 1944. Διαφώνησε όμως με τον βασιλιά Κωνσταντίνο και αναγκάστηκε να παραιτηθεί το 1965. Μία από τις σημαντικές πρωτοβουλίες του κατά τη διάρκεια της σύντομης θητείας του ήταν η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση.

Ο Εμφύλιος, η φτώχεια και οι δύσκολες συνθήκες ζωής στην ύπαι-

θρο οδήγησαν μεγάλο τμήμα του αγροτικού πληθυσμού να εγκατασταθεί στις πόλεις, αναζητώντας δουλειά. Εκεί οικοδομήθηκαν πλήθος πολυκατοικιών. Δόθηκε επίσης έμφαση στην ανάπτυξη της βιομηχανίας αλλά και των τουριστικών επιχειρήσεων, ενός νέου κλάδου απασχόλησης. Πολλοί Έλληνες μετανάστευσαν στην Αυστραλία αλλά και σε χώρες της Ευρώπης, της Αμερικής και της Αφρικής, επιζητώντας μια καλύτερη ζωή.

Μετά την παραίτηση του Παπανδρέου, η Ελλάδα αντιμετώπισε πολιτική κρίση. Στις 21 Απριλίου του 1967 μια ομάδα στρατιωτικών, με επικεφαλής τον συνταγματάρχη Γεώργιο Παπαδόπουλο, επέβαλε δικτατορία. Το αυταρχικό και ανελεύθερο καθεστώς καταδικάστηκε από πολιτικούς και από ανθρώπους

των γραμμάτων και της τέχνης αλλά και απλούς πολίτες. Ορισμένοι κατέφυγαν σε χώρες του εξωτερικού ενώ άλλοι παρέμειναν, οργανώνοντας αντίσταση για να ανατρέψουν τους δικτάτορες. Πρώτοι εξεγέρθηκαν μαζικά την άνοιξη του 1973 οι φοιτητές, με κορύφωση τα γεγονότα στο Πολυτεχνείο της Αθήνας το Νοέμβριο του ίδιου χρόνου. Η δικτατορία κατέρρευσε το 1974, όταν οι Τούρκοι εισέβαλαν στην Κύπρο. Κλήθηκε τότε από το Παρίσι, όπου διέμενε τότε, ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, για ν' αναλάβει τη διακυβέρνηση της χώρας. Η δημοκρατία αποκαταστάθηκε και σχηματίστηκε Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας με πρωθυπουργό τον Καραμανλή.

Γλωσσάρι

Ανασυγκρότηση: Η αναδιοργάνω-

ση μιας χώρας και η σταδιακή της αποκατάσταση μετά από δύσκολη περίσταση, όπως μετά από πόλεμο ή οικονομική κρίση.

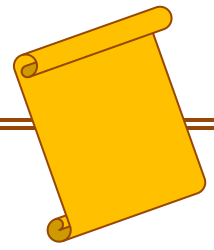
Σεπτεμβριανά: Έτσι ονομάζονται τα επεισόδια σε βάρος των Ελλήνων και οι καταστροφές των περιουσιών τους τον Σεπτέμβριο του 1955 στην Κωνσταντινούπολη, που οδήγησαν σε δραματική μείωση του ελληνισμού της περιοχής.

Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση: Το σύνολο των αλλαγών στην εκπαίδευση.

Μετανάστευση: Η ατομική ή ομαδική μετακίνηση ανθρώπων και η εγκατάστασή τους σε άλλον τόπο ή άλλη χώρα, για οικονομικούς λόγους.

Οι πηγές αφηγούνται...

1. Στις 28 Μαρτίου του 1969 ο Γιώργος Σεφέρης έκανε την παρακάτω προφητική δήλωση στο BBC για τη δικτατορία των Συνταγματαρχών:

«Κλείνουν δυο χρόνια που μας έχει επιβληθεί ένα καθεστώς ολωσδιόλου αντίθετο με τα ιδεώδη για τα οποία πολέμησε ο κόσμος μας και - τόσο περίλαμπρα- ο λαός μας στον τελευταίο Παγκόσμιο πόλεμο. Είναι μια κατάσταση υποχρεωτικής νάρκης όπου όσες πνευματικές αξίες κατορθώσαμε να κρατήσουμε ζωντανές με πόνους και με κόπους, πάνε και αυτές να καταποντιστούν μέσα στα ελώδη στεκόμενα νερά. Δεν θα μου ήταν δύσκολο να κατάλάβω πως τέτοιες ζημιές δεν λογαριάζουν πάρα πολύ για ορισμένους

ανθρώπους. Δυστυχώς δεν πρόκειται μόνο γι' αυτόν τον κίνδυνο. Όλοι πια το διδάχτηκαν και το ξέρουν πως στις δικτατορικές καταστάσεις η αρχή μπορεί να μοιάζει εύκολη όμως η τραγωδία περιμένει αναπότρεπτη στο τέλος. Το δράμα αυτού του τέλους μας βασανίζει – συνειδητά ή ασυνείδητα- όπως στους παμπάλαιους χορούς του Αισχύλου. Όσο μένει η ανωμαλία τόσο προχωρεί το κακό. Είμαι ένας άνθρωπος χωρίς κανέναν απολύτως πολιτικό δεσμό και μπορώ να το πω: "μιλώ χωρίς φόβο και χωρίς πάθος". Βλέπω μπροστά μου τον γκρεμό όπου μας οδηγεί η καταπίεση που κάλυψε τον τόπο. Αυτή η ανωμαλία πρέπει να σταματήσει. Είναι εθνική επιταγή. Τώρα ξαναγυρίζω στη σιωπή μου. Παρακαλώ το

Θεό να μη με φέρει άλλη φορά σε παρόμοια ανάγκη να ξαναμιλήσω».

2. Ρωμιοσύνη

«Αυτά τα δέντρα δε βολεύονται με λιγότερο ουρανό, αυτές οι πέτρες δε βολεύονται κάτω απ' τα ξένα βήματα, αυτά τα πρόσωπα δε βολεύονται παρά μόνο στον ήλιο, αυτές οι καρδιές δε βολεύονται παρά μόνο στο δίκιο.

Ετούτο το τοπίο είναι σκληρό σαν τη σιωπή, σφίγγει στον κόρφο του τα πυρωμένα του λιθάρια, σφίγγει στο φως τις ορφανές ελιές του και τ' αμπέλια του, σφίγγει τα δόντια. Δεν υπάρχει νερό. Μονάχα φως. Ο δρόμος χάνεται στο φως κι ο ίσκιος της μάντρας είναι σίδερο. Μαρμάρωσαν τα δέντρα, τα ποτάμια κ' οι φωνές μες στον ασβέστη του ήλιου.

Η ρίζα σκοντάφτει στο μάρμαρο. Τα σκονισμένα σκοίνα. Το μουλάρι κι ο βράχος. Λαχανιάζουν. Δεν υπάρχει νερό. Όλοι διψάνε. Χρόνια τώρα. Όλοι μασάνε μια μπουκιά ουρανό πάνου απ' την πίκρα τους. Τα μάτια τους είναι κόκκινα απ' την αγρύπνια, μια βαθιά χαρακιά σφηνωμένη ανάμεσα στα φρύδια τους σαν ένα κυπαρίσσι ανάμεσα σε δυο βουνά το λιόγερμα.

Το χέρι τους είναι κολλημένο στο ντουφέκι το ντουφέκι είναι συνέχεια του χεριού τους το χέρι τους είναι συνέχεια της ψυχής τους -έχουν στα χείλια τους απάνου το θυμό κ' έχουνε τον καημό βαθιά-βαθιά στα μάτια τους σαν ένα αστέρι σε μια γούβα αλάτι.

Όταν σφίγγουν το χέρι, ο ήλιος είναι βέβαιος για τον κόσμο όταν χα-

μογελάνε, ένα μικρό χελιδόνι φεύγει
μες απ' τ' άγρια γένεια τους όταν
κοιμούνται, δώδεκα άστρα πέφτουν
απ' τις άδειες τσέπες τους όταν
σκοτώνονται, η ζωή τραβάει την α-
νηφόρα με σημαίες και με ταμπούρ-
λα.

Τόσα χρόνια όλοι πεινάνε, όλοι δι-
ψάνε, όλοι σκοτώνονται πολιορκη-
μένοι από στεριά και θάλασσα, έφα-
γε η κάψα τα χωράφια τους κ' η αρ-
μύρα πότισε τα σπίτια τους ο αγέ-
ρας έρριξε τις πόρτες τους και τις
λίγες πασχαλιές της πλατείας από
τις τρύπες του πανωφοριού τους
μπαινοβγαίνει ο θάνατος η γλώσσα
τους είναι στυφή σαν το κυπαρισ-
σόμηλο πέθαναν τα σκυλιά τους τυ-
λιγμένα στον ίσκιο τους η βροχή
χτυπάει στα κόκκαλά τους».

Γιάννης Ρίτσος, Ποιήματα 1930-1960 Β', Κέδρος 1961.

 Ματιά στο παρελθόν

Το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και η περίοδος του «Ψυχρού Πολέμου»

Την άνοιξη του 1945 η χιτλερική Γερμανία ηττήθηκε στα πεδία των μαχών. Έως τα τέλη του καλοκαιριού του ίδιους έτους όλοι οι σύμμαχοι της είχαν συνθηκολογήσει. Ο

τερματισμός του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ήταν πραγματικότητα. Ωστόσο, νέα μέτωπα είχαν ήδη ανοίξει, καθώς ο κόσμος εισήλθε σταδιακά στην περίοδο του «Ψυχρού Πολέμου» με την έντονη αντιπαράθεση των ΗΠΑ και της ΕΣΣΔ. Το κόστος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ήταν ανυπολόγιστο. Σε περίπου τριάντα έξι εκατομμύρια υπολογίζονται οι νεκροί μόνο στην Ευρώπη. Επίσης, η ρίψη της ατομικής βόμβας στη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι της Ιαπωνίας (φωτ. κάτω αριστερά), με τους χιλιάδες νεκρούς που κυριολεκτικά

εξαϋλώθηκαν εκεί, συγκαταλέγεται στις πιο μελανές σελίδες της ανθρώπινης ιστορίας.

Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου πολλές από τις χώρες του Τρίτου Κόσμου προσπάθησαν να κερδίσουν την ανεξαρτησία τους από τις αποικιοκρατικές δυνάμεις της Δύσης. Ανάμεσα στις χώρες αυτές ιδιαίτερη θέση κατέχει η Ινδία, που με ηγέτη τον Μαχάτμα Γκάντι (φωτ. κάτω αριστερά) κέρδισε την ανεξαρτησία της από τους Βρετανούς το 1947. Κατά την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου, πάλι, ξεχωρίζει ο πόλεμος στο Βιετνάμ (1961-1973), η πρώτη ουσιαστικά μεγάλη σύγκρουση των δύο αντίπαλων συνασπισμών, που με επικεφαλής τις ΗΠΑ και την ΕΣΣΔ προέκυψαν από τις στάχτες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Και στον πόλεμο αυτό τα εγ-

κλήματα σε βάρος των αμάχων υπήρξαν μεγάλα (φωτ. κάτω δεξιά).

▲ Η κυβέρνηση του Κωνσταντίνου Καραμανλή τον Φεβρουάριο του 1956, φωτ. Κ. Μεγαλοκονόμου

▲ Η κυβέρνηση του Γεωργίου Παπανδρέου τον Μάρτιο του 1964, φωτ. Κ. Μεγαλοκονόμου

▶ Έλληνες μετανάστες φτάνουν στην Αυστραλία (1956)

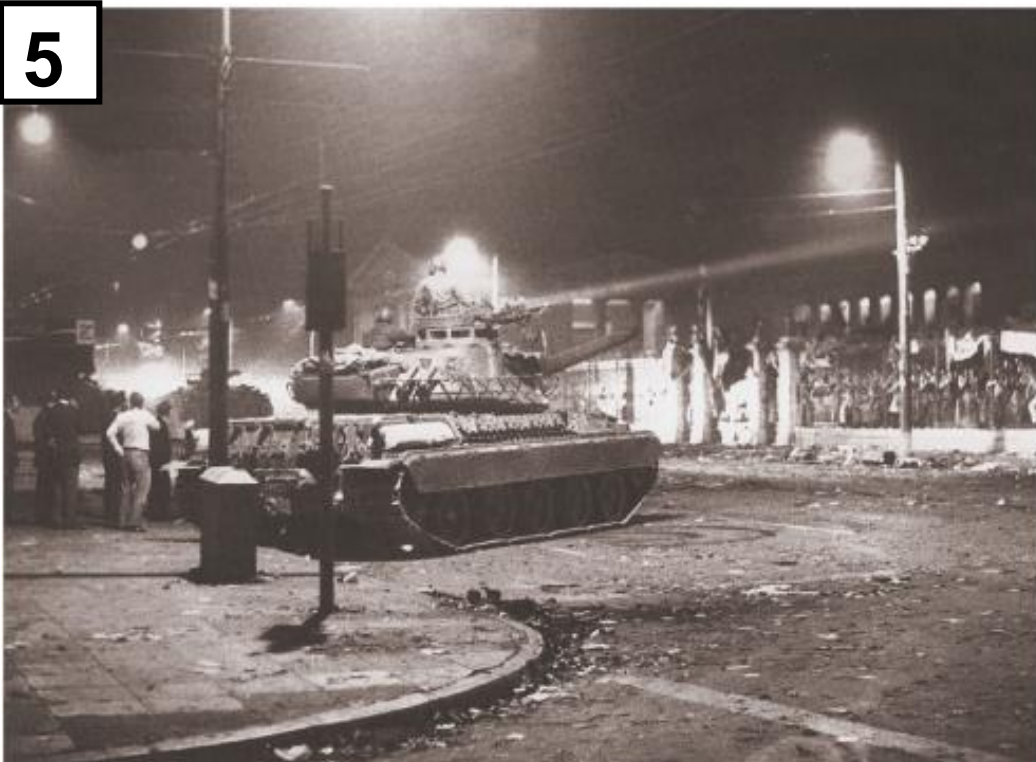

4

►
Ευχές για καλή
αντάμωση από
τους Έλληνες
μετανάστες
στην Αυστραλία

5

▲ 17 Νοεμβρίου 1973. Άρμα μάχης ετοιμάζεται να παραβιάσει την πύλη του Πολύτεχνείου, φωτ. Β. Καραμανώλης

Ερωτήματα

- Ποια ήταν τα σημαντικότερα ζητήματα που απασχόλησαν την Ελλάδα την περίοδο μετά το τέλος του Εμφυλίου Πολέμου;
- Με βάση την Πηγή 1, ποια ήταν η άποψη του Γιώργου Σεφέρη για τη δικτατορία;

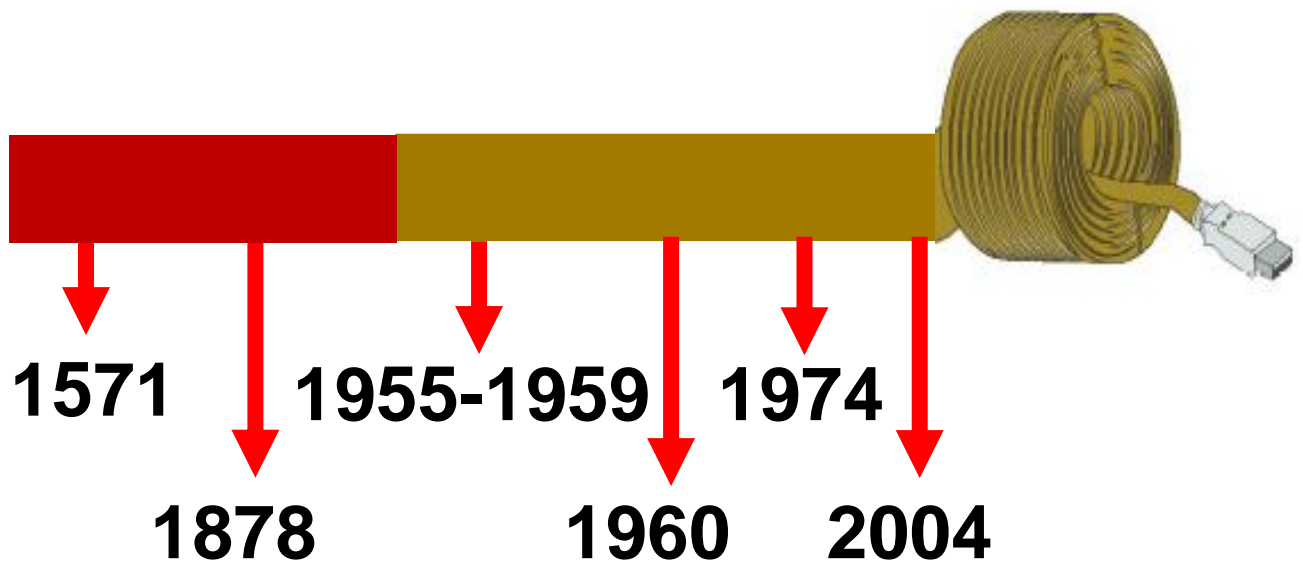
Κεφάλαιο 11

Το Κυπριακό ζήτημα

Η Κύπρος απέκτησε το 1960 την ανεξαρτησία της. Το 1974, όμως, οι Τούρκοι εισέβαλαν στο νησί και κατέλαβαν ένα μεγάλο τμήμα του. Από τότε η κατοχή μεγάλου μέρους της Κύπρου συνεχίζεται.

▲ Το νησί της Κύπρου σε χάρτη του 1562

- 1571:** Οι Οθωμανοί καταλαμβάνουν την Κύπρο
- 1878:** Το νησί παραχωρείται στους Βρετανούς
- 1955-1959:** Ο αγώνας της ΕΟΚΑ
- 1960:** Η Κύπρος γίνεται ανεξάρτητη
- 1974:** Τουρκική εισβολή
- 2004:** Ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Το νησί της Κύπρου, αφού γνώρισε πολλούς κατακτητές, κυριεύθηκε τελικά από τους Οθωμανούς Τούρκους (1571). Το 1878 η Τουρκία παραχώρησε την Κύπρο στη Βρετανία, που την διοίκησε ως αποικία της. Ωστόσο, οι Ελληνοκύπριοι δεν έπαψαν να επιθυμούν την ελευθερία τους και να αγωνίζονται για την ένωση του νησιού με την Ελλάδα.

Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου τόσο οι Κύπριοι όσο και οι ελληνικές Κυβερνήσεις άρχισαν να ζητούν επιτακτικά την ένωση, οργανώνοντας διαμαρτυρίες και συλλαλητήρια και προσφεύγοντας ακόμη και στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.). Ηγέτης του κυπριακού αγώνα ήταν ο αρχιεπίσκοπος του νησιού Μακάριος.

Για ν' απαλλαγούν από τη βρετα-

νική κυριαρχία, οι Κύπριοι ξεκίνησαν ένοπλο απελευθερωτικό αγώνα. Το 1955 ανέλαβε στρατιωτική και πολιτική δράση η Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών (Ε.Ο.Κ.Α.), με αρχηγό τον απόστρατο αξιωματικό του ελληνικού στρατού Γεώργιο Γρίβα (Διγενή), έχοντας τη συναίνεση του Μακαρίου. Αντιδρώντας, το ίδιο έτος οι Τούρκοι λεηλάτησαν και κατέστρεψαν στην Κωνσταντινούπολη χιλιάδες ελληνικά καταστήματα και δεκάδες εκκλησίες (Σεπτεμβριανά).

Η δράση της Ε.Ο.Κ.Α. αλλά και η γενικευμένη ταραχή ανάγκασαν τους Βρετανούς να αποδεχθούν την ανεξαρτησία της Κύπρου, με την προϋπόθεση να δημιουργήσουν δύο στρατιωτικές βάσεις στο νησί. Το 1960 η Κύπρος κηρύχθηκε ανεξάρτητη με τις συμφωνίες της Ζυρί-

χης και του Λονδίνου, ενώ η Ελλάδα και η Τουρκία είχαν το δικαίωμα να διατηρούν εκεί μικρές μονάδες στρατού. Πρώτος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας εκλέχθηκε ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος.

Τα προβλήματα έμελλε να συνεχιστούν, καθώς οι Τουρκοκύπριοι, αν και μειοψηφία στο νησί, ζητούσαν όλο και μεγαλύτερα προνόμια. Το 1963 ξέσπασαν ταραχές ανάμεσα στις δύο κοινότητες. Κλήθηκαν τότε στην Κύπρο στρατιώτες του Ο.Η.Ε., οι οποίοι παρέμειναν έκτοτε επί τόπου, χωρίς όμως να κατορθώσουν να βάλουν τέλος στις συγκρούσεις.

Το 1967 ανακλήθηκε από την Κύπρο, με εντολή της δικτατορίας των Αθηνών, η ελληνική μεραρχία που είχε σταλεί στη Μεγαλόνησο. Οι σχέσεις του Μακαρίου με τους δι-

κτάτορες μοιραία επιδεινώθηκαν.

Το 1974 η ελληνική χούντα ανέτρεψε με πραξικόπημα τον Μακάριο. Αμέσως μετά τουρκικά στρατεύματα, με το πρόσχημα της προστασίας της τουρκικής μειονότητας, εισέβαλαν στο νησί και κατέλαβαν το βόρειο τμήμα του (σχέδιο Αττίλας). Η Εθνική Φρουρά της Κύπρου αντιστάθηκε στη στρατιωτική μηχανή της Τουρκίας, δίνοντας σκληρές μάχες και προσμετρώντας στο τέλος πληθώρα νεκρών, τραυματιών και αγνοουμένων.

Οι Τούρκοι κατέλαβαν το 37% της Κύπρου εκδιώκοντας τους Ελληνοκύπριους, που κατέφυγαν στο ελεύθερο τμήμα του νησιού για να σωθούν. Ταυτόχρονα, μετέφεραν εποίκους από την Τουρκία προς μόνιμη εγκατάσταση, αλλοιώνοντας έτσι την πληθυσμιακή σύνθεση του

νησιού. Στα εδάφη που κυρίευσαν, σχημάτισαν ένα τουρκοκυπριακό ψευδοκράτος, το οποίο όμως δεν αναγνωρίστηκε από τη διεθνή Κοινότητα.

Η Δημοκρατία της Κύπρου εντάχθηκε επίσημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση την 1η Μαΐου 2004. Η κατοχή μεγάλου τμήματος της Κύπρου από τον τουρκικό στρατό συνεχίζεται, παρά την καταδίκη της από τον Ο.Η.Ε. και άλλους διεθνείς οργανισμούς.

Γλωσσάρι

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.): Διεθνής οργανισμός, στον οποίο συμμετέχουν τα περισσότερα κράτη της γης. Αποστολή του είναι η επιβολή της ειρήνης και του διεθνούς δικαίου.

Χούντα (από την ισπανική λέξη junta): Στρατιωτική ή παραστρατι-

ωτική ομάδα που καταλαμβάνει την εξουσία με πραξικόπημα. Έτσι ονομάζεται η στρατιωτική δικτατορία στην Ελλάδα κατά τη χρονική περίοδο 1967-1974.

Πραξικόπημα: Δυναμική πολιτική ή στρατιωτική ενέργεια που καταλύει το Σύνταγμα μιας χώρας.

Έποικος: Ο κάτοικος μιας περιοχής που μεταφέρεται προς εγκατάσταση σε μία άλλη περιοχή.

 Οι πηγές αφηγούνται...

1. Ψήφισμα 3212 (ΧΧΙΧ) Την 1η Νοεμβρίου του 1974 η Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε. υιοθέτησε το Ψήφισμα 3212 (ΧΧΙΧ) με 117 ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή. Το κείμενο του ψηφίσματος έχει ως εξής:

**«Η Γενική Συνέλευση,
Έχοντας μελετήσει το κυπριακό
πρόβλημα, Ανησυχώντας σοβαρά
για τη συνέχιση της κυπριακής κρί-
σης η οποία αποτελεί απειλή κατά
της διεθνούς ειρήνης και ασφάλει-
ας,**

**Έχοντας συναίσθηση της ανάγκης
για επίλυση της κρίσης με ειρηνικά
μέσα χωρίς καθυστέρηση σύμφωνα
με τους σκοπούς και τις αρχές των
Ηνωμένων Εθνών, Αφού άκουσε τις
δηλώσεις που έγιναν κατά τη συζή-
τηση και αφού σημείωσε την Έκθε-
ση της Ειδικής Πολιτικής Επιτρο-
πής για το κυπριακό πρόβλημα
(A/9820),**

**1. Καλεί όλα τα Κράτη να σεβαστούν
την κυριαρχία, ανεξαρτησία, εδαφι-
κή ακεραιότητα και το αδέσμευτο
της Δημοκρατίας της Κύπρου και
να απέχουν από οποιαδήποτε**

πράξη και επέμβαση που στρέφονται εναντίον της.

2. Προτρέπει την ταχεία αποχώρηση όλων των ξένων στρατιωτικών δυνάμεων και της ξένης στρατιωτικής παρουσίας και προσωπικού από τη Δημοκρατία της Κύπρου και τον τερματισμό οποιασδήποτε ξένης επέμβασης στις υποθέσεις της.

3. Θεωρεί ότι το συνταγματικό σύστημα της Δημοκρατίας της Κύπρου αφορά την ελληνοκυπριακή και την τουρκοκυπριακή κοινότητα.

4. Επιδοκιμάζει τις επαφές και διαπραγματεύσεις που πραγματοποιούνται επί ίσης βάσης, με τις καλές υπηρεσίες του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, μεταξύ των αντιπροσώπων των δυο κοινοτήτων και ζητεί τη συνέχιση τους προς τον σκοπό της επίτευξης ελεύθερα μιας αμοιβαίας αποδεκτής

πολιτικής διευθέτησης που να εδράζεται στα βασικά και απαραίτητα δικαιώματα των δύο κοινοτήτων.

5. Θεωρεί ότι όλοι οι πρόσφυγες πρέπει να επιστρέψουν στις εστίες τους σε συνθήκες ασφάλειας και καλεί τα ενδιαφερόμενα μέρη να λάβουν επείγοντα μέτρα προς τον σκοπό αυτό.

6. Εκφράζει την ελπίδα ότι θα καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες, αν είναι ανάγκη, περιλαμβανομένων διαπραγματεύσεων, στα πλαίσια των Ηνωμένων Εθνών, προς τον σκοπό εφαρμογής των προνοιών του παρόντος ψηφίσματος, ώστε να διασφαλισθεί έτσι το βασικό δικαίωμα της Δημοκρατίας της Κύπρου για ανεξαρτησία, κυριαρχία και εδαφική ακεραιότητα.

7. Ζητά από τον Γενικό Γραμματέα

να συνεχίσει να παρέχει την ανθρωπιστική βοήθεια των Ηνωμένων Εθνών προς όλα τα τμήματα του πληθυσμού της Κύπρου και καλεί όλα τα κράτη να συμβάλλουν στην προσπάθεια αυτή.

8. Καλεί όλα τα μέρη να συνεχίσουν να συνεργάζονται πλήρως με την Ειρηνευτική Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο, η οποία μπορεί να ενισχυθεί αν παραστεί ανάγκη.

9. Καλεί τον Γενικό Γραμματέα να συνεχίσει να παρέχει τις καλές του υπηρεσίες προς τα ενδιαφερόμενα μέρη.

10. Περαιτέρω καλεί τον Γενικό Γραμματέα να φέρει το παρόν ψήφισμα σε γνώση του Συμβουλίου Ασφαλείας».

Πηγή: Ιστοσελίδα Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών της Κυπρι-

ακής Δημοκρατίας

http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/index_gr/.

2. Το γράμμα και η οδός

**«Όταν πια είδαμε κι αποείδαμε
με τα τηλεγραφήματα και τες πρε-
σβείες, κλείσαμε τη μικρή ζωή μας
σ' ένα φάκελο μικρό που να χωράει
στη φούχτα μιας μαθητριάς,
στον προβολέα ενός ποδηλάτου,
στη ράχη ενός βιβλίου και γράψαμε
με κόκκινο μελάνι τη διεύθυνση:**

**Αξιότιμον Ελληνικόν Κυπριακόν
Λαόν,
Οδός Ελευθερίας η Θανάτου,
Χωριά και Πόλεις,
Κύπρον.**

**Το στείλαμε χωρίς το γραμματόση-
μο με την ξένη βασίλισσα. Ταξίδεψε
με χίλιους δικούς μας συνδέσμους,
κρυμμένο σε γαλάζιες ποδιές και**

κόρφους παρθένων ή το πέρασαν από μπλόκα γαϊδουράκια αθώα που κουβαλούσαν χειρομβίδες και άλλους καρπούς της γης μας».

Γιάννης Παπαδόπουλος, Τότε που πολεμούσαμε, Λευκωσία 1963.

3. «Θα πάρω μian ανηφοριά...»

Ο Ευαγόρας Παλληκαρίδης αποτελεί έναν από τους σημα-

ντικότερους ήρωες της Ε.Ο.Κ.Α. Το παρακάτω σημείωμά του με ημερο-

μηνία 5 Δεκεμβρίου 1955 γράφηκε μία ημέρα πριν από τη δίκη του από τις

αγγλικές αρχές του νησιού, με την κατηγορία ότι συμμετείχε σε παρά-

νομες ενέργειες εναντίον τους.

**«Παλιοί συμμαθηταί,
Αυτή την ώρα κάποιος λείπει ανά-
μεσά σας, κάποιος που φεύγει ανα-**

ζητώντας λίγο ελεύθερο αέρα, κάποιος που μπορεί να μη τον ξαναδείτε παρά μόνο νεκρό. Μην κλάψετε στον τάφο του, Δεν κάνει να τον κλαίτε... Λίγα λουλούδια του Μαγιού σκορπάτε του στον τάφο. Του φτάνει αυτό ΜΟΝΑΧΑ...

**Θα πάρω μίαν ανηφοριά,
θα πάρω μονοπάτια,
να βρω τα σκαλοπάτια που
παν στη Λευτεριά.**

**Θ' αφήσω αδέρφια συγγενείς,
τη μάνα, τον πατέρα
μεσ' τα λαγκάδια πέρα
και τις βουνοπλαγιές.**

**Ψάχνοντας για τη Λευτεριά
θα 'χω παρέα μόνη
κατάλευκο το χιόνι,
βουνά και ρεματιές.**

Τώρα κι αν είναι χειμωνιά,
θα 'ρθει το καλοκαίρι
τη Λευτεριά να φέρει
σε πόλεις και χωριά.

Μα δεν μπορώ να καρτερώ

Θα πάρω μιαν ανηφοριά
θα πάρω μονοπάτια
να βρω τα σκαλοπάτια,
που παν στη Λευτεριά.

Τα σκαλοπάτια θ' ανεβώ,
θα μπω σ' ένα παλάτι,
το ξέρω θαν απάτη,
δεν θαν αληθινό.

Μεσ' το παλάτι θα γυρνώ
ώσπου να βρω τον θρόνο,
βασίλισσα μια μόνο
θα κάθεται σ' αυτόν.

Κόρη πανώρια θα της πω,
άνοιξε τα φτερά σου
και πάρε με κοντά σου,

μονάχα αυτό ζητώ.

Ο Ευαγόρας (Βαγορής) συνελήφθη και θανατώθηκε από τις αγγλικές αρχές στις 14 Μαρτίου του 1957. Ήταν μόλις 19 ετών...

Ματιά στο παρελθόν

Λευκωσία: η τελευταία διαιρεμένη πρωτεύουσα της Ευρώπης

Η πρωτεύουσα της Κύπρου, Λευκωσία, αποτελεί την μόνη πόλη της Ευρώπης που εξακολουθεί να είναι διαιρεμένη. Η αποκαλούμενη «Πράσινη Γραμμή» χωρίζει ήδη από το 1964 το ελληνοκυπριακό από το τουρκοκυπριακό κομμάτι της πόλης και επιβλέπεται από στρατιώτες του Ο.Η.Ε. Η διατήρησή της αποτελεί μία ακόμη από τις αρνητικές συνέπειες της τουρκικής κατοχής του νησιού αλλά και παραβίαση κάθε έννοιας δικαίου.

◀ Ο Μιχάλης Καραολής, ο οποίος μαζί με τον Ανδρέα Δημητρίου απαγχονίστηκε από τους Βρετανούς

2

Απαγχονίστηκαν την αυγή οι δύο ήρωες της ελευθερίας

▲ Πρωτοσέλιδο της εφημερίδας Τα Νέα με την αναγγελία του απαγχονισμού των Καραολή και Δημητρίου, αγωνιστών της Ε.Ο.Κ.Α.

3

◀ Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος

4

▲ Ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος
αγορεύει στα Ηνωμένα Έθνη

5

◀ Ο υπαρχηγός της
Ε.Ο.Κ.Α. Γρηγόρης
Αυξεντίου

6

▶
Τούρκοι αλεξι-
πτωτιστές εισβάλ-
λουν στην Κύπρο,
φωτ. Associated
Press

7

▲ Καταυλισμός προσφύγων μετά την τουρκική εισβολή, φωτ. Αρχείο Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών της Κυπριακής Δημοκρατίας

8

▶ Οι γυναίκες της Κύπρου σε ειρηνική διαμαρτυρία για τους αγνοούμενους της τουρκικής εισβολής

9

Η ΚΥΠΡΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ

- Κυρίαρχες βρεταννικές στρατιωτικές βάσεις
- Κατεχόμενο από τον τουρκικό στρατό έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας

▲ Η Κύπρος μετά την τουρκική εισβολή

10

11

▲ Τα «Φυλακισμένα Μνήματα». Έτσι αποκαλείται το κοιμητήριο που βρίσκεται στις Κεντρικές Φυλακές Λευκωσίας. Εκεί οι Βρετανοί έθαβαν τους απαγχονισμένους αγωνιστές της Ε.Ο.Κ.Α., συνολικά 13 άτομα, από τα οποία εννέα εκτελέστηκαν με απαγχονισμό στις φυλακές, τρία έπεσαν στο πεδίο της μάχης και ένα πέθανε σε στρατιωτικό νοσοκομείο, μετά τον τραυματισμό του σε μάχη. Οι εννέα απαγχονισθέντες, όλοι τους νέοι ηλικία 19-24 ετών, είναι με τη σειρά που εκτελέστηκαν: Μιχαλάκης Καραολής, Ανδρέας Δημητρίου,

Ιάκωβος Πατάτσος, Στέλιος Μαυρομάτης, Χαρίλαος Μιχαήλ, Μιχαήλ Κουτσόφτας, Ανδρέας Ζάκος, Ανδρέας Παναγίδης, Ευαγόρας Παλληκαρίδης. Επίσης στα «Φυλακισμένα Μνήματα» αναπαύονται ακόμη τέσσερις αγωνιστές της Ε.Ο.Κ.Α., οι: Μάρκος Δράκος, Γρηγόρης Αυξεντίου, Στυλιανός Λένας και Κυριάκος Μάτσης.

Ερωτήματα

- Ποιοι ήταν οι λόγοι που διευκόλυναν την τουρκική εισβολή στην Κύπρο το 1974;
- Ποια είναι η θέση του Ο.Η.Ε. απέναντι στην τουρκική εισβολή στην Κύπρο; Θα σας βοηθήσει η Πηγή 1.

Κεφάλαιο 12

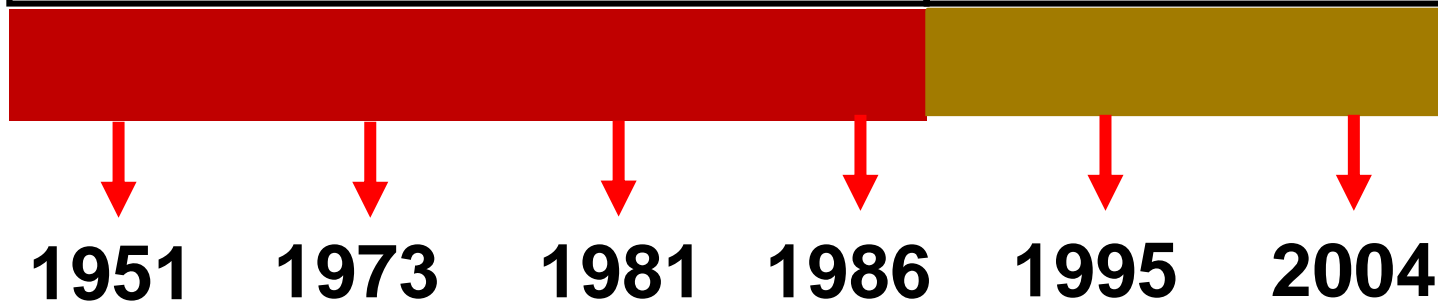
Η Ελλάδα και η ευρωπαϊκή της πορεία

Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ξεκίνησε η προσπάθεια της ένωσης της Ευρώπης. Η Ελλάδα είναι μία από τις χώρες που πρωταγωνίστησε στις εξελίξεις αυτές.

Η τελετή υπογραφής της Συμφωνίας Ένταξης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.), στο Ζάππειο Μέγαρο, στις 28 Μαΐου του 1979, Αθήνα, φωτογραφικό αρχείο Ιδρύματος «Κ.Γ. Καραμανλής»

Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα	1993/ Ευρωπαϊκή Ένωση
--------------------------------	-----------------------

1951: Βέλγιο, Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία

1973: Δανία, Ιρλανδία, Βρετανία

1981: Ελλάδα

1986: Ισπανία, Πορτογαλία

1995: Αυστρία, Φιλανδία, Σουηδία

2004: Κύπρος, Τσεχία, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία

Η χρονική περίοδος από την αποκατάσταση της δημοκρατίας στην Ελλάδα, τον Ιούλιο του 1974, μέχρι σήμερα ονομάζεται Μεταπολίτευση. Κατά τη διάρκειά της καταβλήθηκαν συντονισμένες προσπάθειες για να ενισχυθούν οι δημοκρατικοί θεσμοί και να καλλιεργηθούν οι διεθνείς σχέσεις του κράτους. Παρά τις επιμέρους διαφορές τους, όλες οι κυβερνήσεις της Μεταπολίτευσης εργάστηκαν για τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των Ελλήνων πολιτών. Έτσι, το βιωτικό επίπεδο των Ελλήνων βελτιώθηκε εντυπωσιακά.

Παράλληλα με την υλική ευημερία, η πνευματική ζωή της Ελλάδας γνώρισε μεγάλη άνθηση, με κορυφαίες στιγμές την απονομή του βραβείου Νόμπελ Λογοτεχνίας στους ποιητές Γιώργο Σεφέρη

(1963) και Οδυσσέα Ελύτη (1979).

Πρωταρχικός στόχος της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής στάθηκε η προώθηση της ευρωπαϊκής πορείας της χώρας. Η Ελλάδα συγκαταλέγεται στα κράτη που μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο είχαν υποστηρίξει με θέρμη την ιδέα της ένωσης της Ευρώπης. Η ευρωπαϊκή ενοποίηση άρχισε να οικοδομείται σταδιακά από τις αρχές της δεκαετίας του 1950. Πρώτος διατύπωσε την αρχική ιδέα ο Γάλλος υπουργός των Εξωτερικών Ρομπέρ Σουμάν στις 9 Μαΐου του 1950, ημερομηνία που καθιερώθηκε να γιορτάζεται από τότε ως «Ημέρα της Ευρώπης».

Το 1957 έξι ευρωπαϊκά κράτη σχημάτισαν την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.). Στη συνέχεια πολλές ακόμη ευρωπαϊκές χώρες εντάχθηκαν σ' αυτήν. Η Ελ-

Λάδα εντάχθηκε στην Ε.Ο.Κ. το 1981. Από τότε συμμετέχει ενεργά στις περισσότερες ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες.

Το 1992 ήταν ένας ακόμη σταθμός στην πορεία προς την ένωση της Ευρώπης. Με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ αποφασίστηκε η χρήση κοινού νομίσματος και η δημιουργία ενιαίας αγοράς. Η υπογραφή της συνθήκης οδήγησε επίσης στη μετεξέλιξη της Ε.Ο.Κ. σε Ε.Ε. (Ευρωπαϊκή Ένωση) έναν χρόνο αργότερα, το 1993.

Το ευρώ μπήκε στη ζωή πολλών Ευρωπαίων πολιτών, διευκολύνοντας τις μεταξύ τους οικονομικές συναλλαγές. Η Ελλάδα υιοθέτησε το κοινό νόμισμα το 2001.

Σήμερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση συμμετέχουν 27 κράτη-μέλη. Ζητήματα όπως η ενίσχυση των δημο-

κρατικών ελευθεριών, η καταπολέμηση της ανεργίας και των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων, η βελτίωση της εκπαίδευσης αλλά και ο σεβασμός στο περιβάλλον αποτελούν τις μεγαλύτερες προκλήσεις για τους Ευρωπαίους στην αγωγή του 21^{ου} αιώνα.

Γλωσσάρι

Βραβείο Νομπελ: Διεθνές βραβείο που απονέμεται κάθε χρόνο από τη Σουηδική Βασιλική Ακαδημία Επιστημών στους τομείς της Ιατρικής, της Χημείας, της Φυσικής, της Λογοτεχνίας, της Οικονομίας και τέλος για την προαγωγή των καλών σχέσεων μεταξύ των λαών (βραβείο Ειρήνης).

Μάαστριχτ: Πόλη της Ολλανδίας, όπου ψηφίστηκε στις 7 Φεβρουαρίου του 1992 η πρώτη συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

 Οι πηγές αφηγούνται...

1. Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής για τη νέα «Μεγάλη Ιδέα» της Ελλάδας

«Θα ήθελα προπαντός να σας καταστήσω κοινωνούς ενός οράματος. Το όραμα δηλαδή μιας Ελλάδος που θα ευημερεί στο εσωτερικό και θ' ακτινοβολεί πολιτισμικά στο εξωτερικό. Μιας Ελλάδος χωρίς συμπλέγματα κατωτερότητας και χωρίς αγωνίες για το μέλλον της. Είναι το όραμα μιας Ελλάδος ικανής να διαδραματίσει στα πλαίσια της Ενωμένης Ευρώπης ρόλο υπέρτερο από την αριθμητική της δύναμη, αξιοποιώντας το ανθρώπινο δυναμικό της, σε συνδυασμό με την μοναδική πολιτισμική κληρονομιά της. Το όραμα αυτό μπορεί και πρέπει η

γενιά σας να το αναγάγει στη σύγχρονη Μεγάλη Ιδέα του Έθνους. Ιδέα που θα συνεγείρει τις πνευματικές και ηθικές αρετές του Έθνους και θα επιτρέψει στη γενιά σας ν' αξιοποιήσει τους καινούριους και πλατείς ορίζοντες που διανοίγονται μπροστά σας».

2. Απόσπασμα από την ομιλία του Κ. Καραμανλή στο Ζάππειο Μεγαρο κατά την τελετή υπογραφής της Συνθήκης Προσχώρησης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα

«Η Ελλάς από σήμερα αποδέχεται οριστικά την ιστορική πρόκληση και την ευρωπαϊκή της μοίρα. Διατηρώντας την εθνική της ταυτότητα. Έχομε εμπιστοσύνη και στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Έχομε την απόφαση να είμαστε όλοι Ευρω-

παίοι, όπως θα έλεγε ο Τσώρτσιλ, και όλοι Έλληνες, όπως θα έλεγε ο Σέλλεϋ. Γιατί, όπως έγραψε ο Ισοκράτης, Έλληνες δεν είναι εκείνοι που γεννήθηκαν στην Ελλάδα, αλλά εκείνοι που υιοθέτησαν το πνεύμα το κλασικό».

Κωνσταντίνος Καραμανλής. Αρχείο. Γεγονότα και κείμενα, τόμ. 11, επιμέλεια Κωνσταντίνος Σβολόπουλος, Αθήνα 1996,σ. 146.

3. Απόσπασμα από την αγόρευση του πρωθυπουργού Ανδρέα Παπανδρέου στη Βουλή σχετικά με την αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης (Αύγουστος 1982)

«Ήλθε τώρα η ώρα, δίπλα στους ήρωες του 1821, να τοποθετήσουμε στην εθνική μας μνήμη ενωμένους αυτούς που έπεσαν το 1940-1944: τα στρατευμένα παιδιά του λαού,

που έγραψαν σελίδες δόξας στον μεγάλο αμυντικό πόλεμο, πόλεμο στον οποίο τελικά οφείλεται η πτώση της ναζιστικής δικτατορίας, του ναζισμού. Αυτούς επίσης που συνέχισαν τον αγώνα στα βουνά και στις πόλεις, φτιάχνοντας ένα μαζικό λαϊκό κίνημα με πολυβόλα και συλλαλητήρια με περιφρόνηση προς τον θάνατο, με πάθος για τη λευτεριά, με άμετρη αυτοθυσία, άνδρες και γυναίκες στην Πίνδο και στη Ρούμελη, στον Γοργοπόταμο, στην Αθήνα, στην Κοκκινιά, στο Χαϊδάρι, στην Καισαριανή, στα Καλάβρυτα, στο Δίστομο, στις πόλεις, στα χωριά, στην Ελλάδα, στη Μέση Ανατολή, στα γερμανικά στρατόπεδα. Δεν είναι μόνο η πολιτική θέληση που καθοδηγεί το χρέος μας, δεν είναι μόνο η ανάγκη να φανούμε συνεπείς προς τις υποχρεώσεις

μας, είναι κυρίως η ηθική επιταγή να αποδώσουμε στον Ελληνικό Λαό ένα μεγάλο ακόμα σύμβολο θυσιών και αγώνων που του ανήκει, ένα σύμβολο εθνικής ενότητας απαραίτητης, όσο ποτέ άλλοτε, για έναν Λαό που αγωνίζεται να κατοχυρώσει την εθνική του ανεξαρτησία και να περιφρουρήσει την εδαφική του ακεραιότητα».

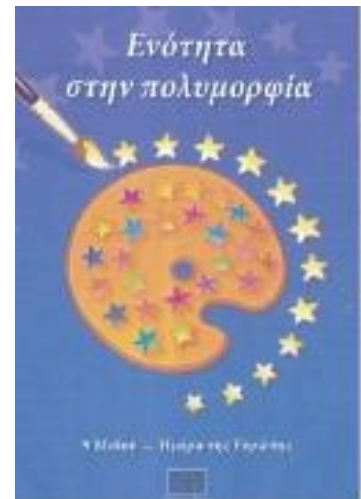

Ματιά στο παρελθόν

Η περίοδος από τον τερματισμό του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και έως τα τέλη της δεκαετίας του 1980 χαρακτηρίζεται με τον όρο «Ψυχρός Πόλεμος». Ήταν η εποχή που οι δύο αντίπαλοι συνασπι-

σμοί, με επικεφαλής τις ΗΠΑ και την ΕΣΣΔ αντίστοιχα, καθόρισαν τις παγκόσμιες εξελίξεις. Ωστόσο, η κατάσταση σήμερα έχει διαφοροποιηθεί. Η κατάρρευση των παραπάνω συνασπισμών, με συμβολικό δείγμα την πτώση του Τοίχους του Βερολίνου (βλ. φωτ. επάνω), δημιούργησε νέα δεδομένα.

Μέσα στο σύγχρονο κόσμο ο ρόλος της Ευρώπης γίνεται και πάλι ρυθμιστικός. Με βασικό σύνθημα «Ενότητα στην Πολυμορφία», η Ευρωπαϊκή Ένωση οικοδομείται προοδευτικά βασισμένη στις αξίες και τα ιδανικά των επιμέρους πολιτισμών της. Πληροφορίες για τη λειτουργία και τη δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορείτε να βρείτε στην

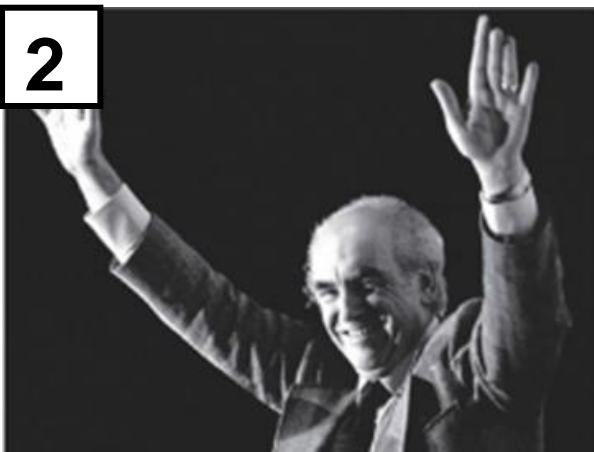
ιστοσελίδα

http://ec.europa.eu/index_el.htm

Στιγμιότυπα από την πολιτική ζωή της Ελλάδας την περίοδο της Μεταπολίτευσης

◀ Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής φτάνει στην Αθήνα τα χαράματα της 24ης Ιουλίου 1974, Αθήνα, φωτογραφικό αρχείο Ιδρύματος «Κ.Γ. Καραμανλής»

◀ Ανδρέας Παπανδρέου

**▲ Κωνσταντίνος
Μητσοτάκης**

**▲ Κώστας
Σημίτης**

**◀ Η οικουμε-
νική κυβέρ-
νηση υπό τον
Ξενοφώντα
Ζολώτα**

**◀ Ο Κωνσταντίνος
Καραμανλής πα-
ραδίδει την Προε-
δρεία στον Κωστή
Στεφανόπουλο**

▲ Ο Γιώργος Σεφέρης
παραλαμβάνει το
Νόμπελ Λογοτεχνίας
το 1963

▲
Οδυσσέας
Ελύτης

▲
Γιάννης
Ρίτσος

Ερωτήματα

- Ποιοι είναι οι κυριότεροι σταθμοί στην πορεία προς την ευρωπαϊκή ενοποίηση;
- Ποιο ήταν το όραμα του Κωνσταντίνου Καραμανλή για την Ελλάδα; Θα σας βοηθήσει η Πηγή 1.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Η Ελλάδα στον 20ο αιώνα

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

- **Κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα έγιναν δυο Παγκόσμιοι Πόλεμοι και πολλοί άλλοι μεγάλοι αλλά τοπικοί. Η Ελλάδα συμμετείχε στους περισσότερους από αυτούς τους πολέμους.**
- **Ως αποτέλεσμα της συμμετοχής της στους πολέμους, η Ελλάδα ενσωμάτωσε πολλές περιοχές, επεκτείνοντας τα όριά της και αυξάνοντας τον πληθυσμό της.**
- **Η Μικρασιατική Καταστροφή, το 1922, προκάλεσε μεγάλες αλλαγές στο εσωτερικό του ελληνικού κράτους. Η αντιμετώπιση του προσφυγικού ζητήματος ήταν η μεγαλύτερη πρό-**

κληση για τους Έλληνες την περίοδο του Μεσοπολέμου.

- **Η Κατοχή της Ελλάδας την περίοδο 1941-1944 και ο Εμφύλιος Πόλεμος το 1946-1949 αποτελούν δύο ακόμη τραγικές δοκιμασίες για τον ελληνικό λαό.**
- **Η εισβολή της Τουρκίας στο ανεξάρτητο κράτος της Κύπρου το 1974 και η συνεχιζόμενη κατοχή μεγάλου τμήματος του νησιού αποτελούν παραβίαση του διεθνούς δικαίου.**
- **Η πορεία προς την ένωση των κρατών-μελών της Ευρώπης σε Ευρωπαϊκή Ένωση πραγματοποιήθηκε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.**

Βιβλιογραφία

Για την εικονογράφηση χρησιμοποιήθηκαν

Ελένη Γαρδίκια-Κατσιαδάκη & Γιώργος Μαργαρίτης, Το Αιγαίο των Βαλκανικών Πολέμων 1912-1913,

Υπουργείο Αιγαίου & Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, Αθήνα 2002.

Δήμος Θεσσαλονίκης, Η Θεσσαλονίκη του 1912 μέσα από τα σχέδια της Θάλειας Φλωρά-Καραβία, Θεσσαλονίκη 1991.

Δήμος Θεσσαλονίκης, Οι ζωγράφοι των Βαλκανικών Πολέμων 1912-13, Θεσσαλονίκη 2006.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμ. Ι'-ΙΣΤ' (1453-σήμερα), εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1974-2000.

Ιστορία των Ελλήνων, τόμ. 8-14, εκδόσεις Δομή, Αθήνα 2006.

Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000, τόμ. 1-10, εκδόσεις Ελληνικά

Γράμματα, Αθήνα 2003.

**Μεγάλοι ζωγράφοι, εκδόσεις
εφημερίδας Καθημερινή, Αθήνα
2006.**

**Μουσεία του κόσμου, εκδόσεις
εφημερίδας Καθημερινή, Αθήνα
2007.**

**National Geographic, 1821. Ο
ξεσηκωμός του Γένους. Ιστορικό και
οπτικοακουστικό λεύκωμα, Αθήνα
2009.**

**Μιλτιάδης Παπανικολάου (επιμ.), Οι
τοιχογραφίες του Μεγάρου της
Βουλής, Ίδρυμα της Βουλής των
Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό
και τη Δημοκρατία, Αθήνα 2007.**

**Περιοδικό Ιστορικά της εφημερίδας
Ελευθεροτυπίας.**

**Ιωάννης Κ. Χασιώτης, Όλγα
Κατσιαρδή-Hering, Ευριδίκη Α.**

**Αμπατζή, Οι Έλληνες στη Διασπορά
15ος- 21ος αιώνας, Βουλή των**

Ελλήνων, Αθήνα 2006 καθώς και διάφορες πηγές του Διαδικτύου.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Χ. Αγγελομάτης, Χρονικόν μεγάλης τραγωδίας (Το έπος της Μικράς Ασίας), εκδόσεις Εστία, Αθήνα 1971.

Αγίου Κοσμά του Αιτωλού, Διδαχές και βιογραφία (εκδ. Ιω. Μενούνος), εκδόσεις Τήνος, Αθήνα 1979.

Νίκος Αλιβιζάτος, Οι πολιτικοί θεσμοί σε κρίση 1922-1974, εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα 1983.

Σπ. Ασδραχάς (κ.ά.), Ελληνική Οικονομική Ιστορία (ΙΕ'-ΙΘ' αι.), τόμ. Α'-Β', Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2003.

Απ. Βακαλόπουλος, Τα ελληνικά στρατεύματα του 1821, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1948.

Απ. Βακαλόπουλος, Ο Μακεδονικός Αγώνας (1904-1908) ως κορυφαία φάση των αγώνων των Ελλήνων για

τη Μακεδονία, Ι.Μ.Χ.Α., Θεσσαλονίκη 1985.

Απ. Βακαλόπουλος, Νέα Ελληνική Ιστορία, 1204-1985, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1987.

Απ. Βακαλόπουλος, Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, τόμ. 1-8, Θεσσαλονίκη 1961-1988.

Ι. Βασδραβέλλης, Αρματολοί και κλέφτες εις την Μακεδονίαν, Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη 1970.

Θ. Βερέμης - Β. Κρεμμυδάς, Ο σύγχρονος κόσμος, εκδόσεις Γνώση, Αθήνα 1982.

Θ. Βερέμης - Γ. Γουλιμή (επιμ.), Ο Ελευθέριος Βενιζέλος (Κοινωνία - Οικονομία), εκδόσεις Γνώση, Αθήνα 1989.

Θ. Βερέμης - Ιω. Κολιόπουλος, Ελλάς. Η σύγχρονη συνέχεια. Από το 1821 μέχρι σήμερα, εκδόσεις Κα-

στανιώτης, Αθήνα 2006.

Τ. Βουρνάς, Φιλική Εταιρία, εκδόσεις Αφοί Τολίδη, Αθήνα 1965.

Λ. Βρανούσης, Ρήγας, εκδόσεις Αετός, Αθήνα 1953.

S. Berstein & P. Milza, Ιστορία της Ευρώπης, τόμοι 3, εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1997.

Σπ. Βρυώνης, Ο μηχανισμός της καταστροφής: το τουρκικό πογκρόμ της 6ης-7ης Σεπτεμβρίου 1955 και ο αφανισμός της ελληνικής κοινότητας της Κωνσταντινούπολης, εκδόσεις Εστία, Αθήνα 2007.

Γ. Γιανουλόπουλος, «Η ευγενής μας τύφλωσις...», εξωτερική πολιτική και «εθνικά θέματα» από την ήττα του 1897 έως τη Μικρασιατική Καταστροφή, εκδόσεις Βιβλιόραμα, Αθήνα 1999.

Τ. Γριτσόπουλος, Τα Ορλωφικά, εκδόσεις Μνημοσύνη, Αθήνα 1967.

D. Dakin, Ο αγώνας των Ελλήνων για την ανεξαρτησία 1821-1833, Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 1983.

D. Dakin, Η ενοποίηση της Ελλάδας, 1770-1923, μετάφραση: Α. Ξανθοπούλου, Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 1989.

Β. Δερτιλής, Κοινωνικός μετασχηματισμός και στρατιωτική επέμβαση 1880-1909, εκδόσεις Εξάντας, Αθήνα 1977.

Β. Δερτιλής, Ιστορία του ελληνικού κράτους 1830-1920, τόμοι 2, εκδόσεις Εστία, Αθήνα 2006.

Αλ. Δεσποτόπουλος, Ο Κυβερνήτης Καποδίστριας και η απελευθέρωση της Ελλάδος, Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 1996.

Κ.Θ. Δημαράς, Νεοελληνικός Ρωμαντισμός, εκδόσεις Ερμής, Αθήνα 1982.

Κ.Θ. Δημαράς, Νεοελληνικός Διαφωτισμός, εκδόσεις Ερμής, Αθήνα 1998.

**Δ. Ζακυθηνός, Π Τουρκοκρατία.
Εισαγωγή εις την νεωτέραν ιστορίαν
του Ελληνισμού, Αθήνα 1957.**

**Η Ελλάδα στη δεκαετία 1940-1950.
Ένα έθνος σε κρίση, συλλογικό
έργο, εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα
1984.**

**Η Ελλάδα 1936-1944. Δικτατορία-
Κατοχή-Αντίσταση, συλλογικό έργο,
Μορφωτικό Ινστιτούτο Αγροτικής
Τράπεζας, Αθήνα 1989.**

**Η Έξοδος. Μαρτυρίες Μικρασιατών
προσφύγων, τόμ. Α'-Β', Κέντρο Μι-
κρασιατικών Σπουδών, Αθήνα
1980-1982.**

**Όλγα Κατσιαρδή-Hering, Η ελληνική
παροικία της Τεργέστης (1751-
1830), τόμ. 1-2, Εθνικό και Καποδι-
στριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών ,
Αθήνα 1986.**

**Π.Μ. Κιτρομηλίδης, Νεοελληνικός
Διαφωτισμός, μετάφραση: Στέλλα**

**Νικολούδη, Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 1999.
Δ. Κόκκινος, Η Ελληνική Επανάστα-
σις, τόμ. Α'-ΙΒ', εκδόσεις Μέλισσα,
Αθήνα 1956-1960.**

**Ιω. Κολιόπουλος, Νεώτερη Ευρω-
παϊκή Ιστορία, 1789-1945. Από τη
Γαλλική Επανάσταση μέχρι τον Β'
Παγκόσμιο Πόλεμο, εκδόσεις Βά-
νιας, Θεσσαλονίκη 1993.**

**Ιω. Κολιόπουλος, Ιστορία της
Ελλάδος από το 1800, τόμ. 1-2, εκ-
δόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2000-
2002.**

**Ελένη Κούκου, Οι κοινοτικοί θεσμοί
στις Κυκλάδες κατά την Τουρκοκρα-
τία, Ιστορική και Εθνολογική Εται-
ρεία, Αθήνα 1980.**

**Γ. Λεονταρίτης, Ελληνική εμπορική
ναυτιλία 1453-1850, εκδόσεις Μνή-
μων, Αθήνα 1987.**

Εμ. Πρωτοψάλτης, Η Φιλική Εται-

**ρεία, Ακαδημία Αθηνών, Αθήνα
1964.**

**Ι.Α. Πετρόπουλος - Αικ. Κουμαρια-
νού, Η θεμελίωση του ελληνικού
κράτους. Οθωνική περίοδος 1833-
1843, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
1982.**

**S. Runciman, Η Μεγάλη Εκκλησία εν
αιχμαλωσία, μετάφραση: Ν. Παπαρ-
ρόδου, εκδόσεις Μπεργαδή, Αθήνα
1979.**

**Κ. Σβολόπουλος, Η ελληνική εξωτ-
ερική πολιτική, 1900-1945, εκδόσεις
Εστία, Αθήνα 1992.**

**Κ. Σβολόπουλος, Η ελληνική εξωτε-
ρική πολιτική, 1945-1981, εκδόσεις
Εστία, Αθήνα 2001.**

**Ν. Σβορώνος, Επισκόπηση Νεοελ-
ληνικής Ιστορίας, εκδόσεις Θεμέλιο,
Αθήνα 1985.**

**Ν. Σβορώνος, Το ελληνικό έθνος,
εκδόσεις Πόλις, Αθήνα 2004.**

Ε. Σκοπετέα, Το «Πρότυπο Βασίλειο» και η Μεγάλη Ιδέα, εκδόσεις Πολύτυπο, Αθήνα 1988.

Ιω. Χασιώτης, Επισκόπηση της ιστορίας της νεοελληνικής Διασποράς, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1993.

Ιω. Χασιώτης, Μεταξύ Οθωμανικής κυριαρχίας και ευρωπαϊκής πρόκλησης. Ο ελληνικός κόσμος στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2001.

Ευ. Χατζηβασιλείου, Εισαγωγή στην ιστορία του μεταπολεμικού κόσμου, εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2001. G. Hering, Οικουμενικό Πατριαρχείο και Ευρωπαϊκή Πολιτική (1620-1638), μετάφραση: Δ. Κούρτοβικ, Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 1992.

Β. Ψιμούλη, Σούλι και Σουλιώτες, Κ.Ν.Ε./Ε.Ι.Ε., Αθήνα 1998.

Περιεχόμενα του τόμου

ΕΝΟΤΗΤΑ Ε

Η Ελλάδα στον 20^ο αιώνα

10. Η μεταπολεμική ανασυγκρότηση της Ελλάδας (1950 - 1974).....	5
11. Το Κυπριακό ζήτημα.....	24
12. Η Ελλάδα και η ευρωπαϊκή της πορεία.....	48
Βιβλιογραφία.....	66

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α').

**Απαγορεύεται η αναπαραγωγή
οποιοδήποτε τμήματος αυτού του
βιβλίου, που καλύπτεται από
δικαιώματα (copyright), ή η χρήση
του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς
τη γραπτή άδεια του Υπουργείου
Παιδείας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ -
ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.**

